

Lo Somatenent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XIII

Reus Dissapte 17 de Septembre de 1898

Núm. 3.700

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. . . . . Ptas. 1
En províncies trimestre. 3-50
Extranjer y Ultramar. 7
Anúncis, a preus convencionals.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals
llibrerías d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografía Mallofré, carrer Jauguera, 6.
No s' retornan los originals encara que no s' publiquin.

Farmacia Serra

La que paga més contribució de la província
FARMACIA OBETRA TOTA LA NIT

Arrabal Santa Anna, 80, prop á la plassa de Catalunya (Teléfono 13)

SECCIÓ DOCTRINAL

Notas regionalistas al extranjero

CRETA

La conducta de las potencias respecte á Creta está donant sos resultats naturals. L' estat d' anarquia més ó menos mansa que, com á producte de las indecisions dels gabinets europeus, domina á la desgraciada isla, havia d' ocasionar lo trist espectacle de que s' ocupa avuy tota la premsa extranjera. L' incendi, l' assassinat, lo orim imperant per tot arreu es la horrible cullita que 'ls desdixats candiotas tenen actualment guanyada deguda á la passivitat infame dels governs europeus y á las suspicacias y rezels que 'ls te separats entre sí, encare que, hipócrita y falsament, procurin semblar altra cosa.

Qui surt guanyant, per ara, en aquesta situació vergonyosa pel mon cristiá es lo célebre *malalt* del Bósforo que tant temps fa se burla cínicament de sos metjes y vetlladors. Ab sa diplomacia insidiosa y sutil, logra allargar sa dominació indefinidament en paissos quina autonomia semblava assegurada....

Més encare hi ha providencia. Aqueixa temuda qüestió d' Orient pera l' arreglo de la qual las grans potencias estan en vies de barallarse, pert gran part de son aspecte ferotje, ja que, si no poden avenirse pera resoldre 'l petit assumpto cretench, çòm s' avindrán lo dia que un dels grans Estats comenss de veras á entaular lo gran diuigi?

Arenò 'ls faltará á las potencias de primer ordre sobrat pretext pera fer alguna cosa sonada. L' assassinat del oónsul inglés es causa suficient pera que 'l prestigi y la autoritat moral d' Europa no vagin per terra. Ab tot, esperém que se 'n sabrá aprofitar més del present conflicte l' emperador de Turquia que las mateixas potencias europeas. Y un dels actes primers del quefedeus creyents será 'l rellevo de las guarnicions turcas á Creta, sovint intentada y que si no s' havia fet es perque faltava un pretext suficient. Are aquest es de sobras y una vegada realissada la intenció del Sultá, es de creure que 'ls interessos europeus posats en la isla quedarán en gran manera compromesos, y la autonomia tantas vegadas promesa als cretenchs quedarà sense efecte.

Y allavors, recobrant Abdul-Hamid la soberania sobre 'l tros de son imperi que á la forsa se li havia secuestrat, posará en evidencia á que quedá reduhida la potencia d' aqueixos Estats pomposament titulats las «grans potencias».

La falta absoluta de forsa ha quedat ben demostrada. Lo Sultá está en lo cas de fer avinent á las potencias que no poden ja reivindicar lo dret d' exercir sense 'l concurs de Turquia 'l protectorat sobre la Creta, ja que per sí solas no han pogut prevenir lo moviment de la minoria mussulmana, quals resultats han estat terribles per la població cristiana.

Per altra part, es molt poch ayros lo paper que ha vingut fent fins ara la sabia diplomacia europea en la qüestió cretenche. Com un joch de noys, han 'fet veure 'l que feyen alguna cosa entretenint totalment la solució del conflicte. Com observa ab molt acert un diari parisench, es una estupidesa voler inmovilisar un poble en ple moviment. Es com voler deturar la marxa de la corrent d' un riu impetuós, quals entrebanchs y destorbs sols serveixen pera fer més violent lo curs de las ayguas. S' han cregut los governs que lo interí podia suplantar ab ventatja á lo definitiu, y usar dels espe-

dients més ó menys rasonables enloch d' establir solucions francas. La fi del fi, lo cúmul de la habilitat ha semblat esser eliminar del problema las més grossas dificultats, de tenirlas simplement com no existents y proclamär ab un tó d' oracle que tot estava arreglat.

En fi, com diuen los castellans, *en todas partes cuecen habas....* Las grans potencias han fet en la qüestió cretenche lo que la petita potencia espanyola ha fet ab sas colonias. Fer veure que s' treya alguna cosa, dir que tot estava casi arreglat, y trobarse á la fi de comptes com tothom ja sab.

AUSTRIA-HUNGRIA

Segons «Le Temps», en una reunió del partit de la independencia lo quefedeus d' aquesta agrupació política, Francesch Kossuth, ha fet conixer las interpelacions que presentarà en la primera sessió de la Cambra húngara:

1.ª Quinas son las intencions del govern pera 'l cas en que 'l Parlament austríach se mostrés incapás de tot treball útil?

2.ª A tenor de quins principis lo govern s' atemperará á las disposicions de la ley de 1898, que regulan las relacions de l' Austria ab la Hungría?

3.ª En quina época 'l govern presentarà á la Cambra 'ls projectes definitius pera l' arreglo de las relacions ab l' Austria?

Lo partit jove-txech se reunirà en assemblea general pera la qual están convocats tots los diputats dels partits que prenen part en lo Reichsrach y en la Dieta de Bohemia. Al mateix temps lo Comité director d' aquella agrupació política ha publicat un manifest en lo qual, entre otras cosas, diu que la votació pera 'l compromís austro-húngar no donará cap resultat. Afegeix, per fi, lo manifest que devant de la obstrucció alemana, deurán los txechs oposarse á la pretensió de retirar las ordenansas sobre las llenguas y de codificar la llengua del Estat á favor del alemany. A més, que 'l partit no permeterà cap acte contrari als interessos de la nació bohemia, y que no consentirá cap modificació en las ordenansas vigents sense sa directa intervenció. Se declara igualment contrari á tota ley que s' promulgui relativa á la llengua nacional, y manté 'l partit ab la major insistencia lo criteri de que sols la Dieta de Bohemia té 'l dret d' arreglar la qüestió de las llenguas en dit regne.

En la Cambra húngara, quinas sessions se tenen actualment d' un modo poch pacífich, lo diputat del partit de la independencia, M. Polowí, ha pronunciat un llarch parlament contra tota proposició del govern contraria á establir la independencia económica absoluta de la Hungría, dihent que de fet la separació económica existeix ja, y fa impossible la conclusió legal de tractats de comers entre las duas parts de la monarquia.

Al tractar lo haró Banffy, de contestar á las afirmacions dels diputats del partit independent, aquest ha promogut un esvalot espantós. S' han unit ab los diputats independents los nacionalistas, lo qual dificulta seriament los projectes del govern.

Ha mort á Praga un dels capítosts del partit de la autonomia de Bohemia, lo diputat jove-txech Mr. Vachaty. Advocat de professió, los quefers de son bufet no l' impediren de treballar sense descans pera lograr la completá realissació del programa polítich de las reivindicacions nacionalistas de sa patria. Fou un dels que més preconisá la unió ab una Austria federalista ab la Russia y la Frense.

Ha sigut convocada la petita Dieta (Diputació) de Goritz y Gradisca. Com que s' compon de esclaus y de italians, y cada grupo vota unit en atenció als interessos de llurs nacionalitats respectivas, resulta que aquell cos administratiu ne pot funcionar. Es una de tantas ventatjas que porta en sí la unificació política de poblees diferents; no essent possible la unió d' elements afins, la vida desapareix. Res més natural.

PELEGRÍ CASADES Y GRAMATXES.

RETALL

Tots han complert com cal, tots han sigut previsors, lo més petit dels trompets necessitava una dotzena de yankis per esmorzar, y sense perdre un barco y ab baixas de soldats escassissimas, los cartaginesos de Washington se 'ns han quedat totas las colonias fentnos 34.000 presoners y trinxantnos tots los barcos que teniam. Sort que eran cobarts, que si arriban á ser valents, desembarcan á Espanya, 'ns lligan de dos en dos y 'ns desembarcan á Nova-York per ensenyarnos per aquells carrers com aquell que ensenya ossos.

Al *Heraldo* no li cap á la barretina aquest misteri de que haguem perdut ab tants héroes com teniam, y troba que aquest misteri costara molt de terro empassar á la gent.

Si acaso padece algun mal (parla de la nación, no de cap gallina que tinga la papida) este es píetora de héroes y de políticos patriotas, y com l' excés de sangs sempre es un perill, está per una consulta que recepti l' herba negra ó, si tan urgeix, una dotzena de sangoneras ó una sangría de las que davan avans al Aragón que la sang l' havían de tomar ab un gibrell.

Diu que ja ho va fer Fernando VII, 'l del *paletó*, y que si un rey tant absolutista va posar las peras á cuarto als que havían faltat, lo mateix tenim de fer are en que poch ho deuen haver fet be quan en un obrir y tancar d' ulls nos han pres la tercera part del territori.

Per nosaltres que tirin endevant, que per rigurós que sia 'l tribunal no exhonera á cap dels héroes que hem creat en *La Renaixensa*. Are en quant als que han sortit retratats á la primera plana del *Heraldo* podria no ser aixís; podria resultar que á molts d' ells lo sou los volès al cel junt ab l' heroisme. Perque es lo que diu lo diari polaviejista: *de todo hay en las colectividades numerosas, de todo ha habido en cuantos ejércitos existieron en el mundo* (apuntálinse per no caure, que ve la heretjía) *y en el español como en los demás.*

L' *Heraldo* demana comptes sense saber perque 'ls demana. Calcúls que aquestos vingan y que se 'n vagi daltabaix la meytat dels que ell nos oferí com la nata y flor de las Espanyas. Qué 'ns quedaria per una altra guerra? Hauriam de recorre totseguit á la primera plana del *Noticiero* y per la fesomia triar los que 'ns semblés, sense fer cas de la llegenda de sota, perqué, sapiguent la historia del Gran Capitán, se saben totas las dels héroes del *Noticiero*.

(De *La Renaixensa*.)

Conservació dels rahims

Un descobriment improtant y que ha passat casi desabercebut en le mon científich, consisteix en la conservació dels rahims per lo método de Mr. Roso Charmeaux.

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS

De Reus á Barcelona

5'04 m. correo (Per Villanova y Vilafranca) 1.ª, 2.ª y tercera.
8'56 m. exprés, primera y segunda dimars, dijous y diaspertes, (per Vilanova).
12'11 t. mercancías, segunda y tercera.
1'57 t. correo (per Vilanova).

De Barcelona á Reus

5'25 m. (per Vilafranca).
9'46 m. (per Vilanova).
1'58 t. per id.
7'39 t. exprés (dimars, dijous y dissaptes).

De Reus á Mora

9'33 m.—1'04 t.—3'10 t.—7'19 y 9'57 nit.

De Mora á Reus

4'21 m.—8'00 m.—12'05 t.—6'04 t.—7'36 n.

De Reus á Tarragona

8'30 m.—9'47 m.—2 t.—7'04 t.

De Tarragona á Reus

7'30 m.—12'25 t.—4'30 t.—8'20 n.

De Reus á Lleyda

6'10 m.—5'23 t.

De Lleyda á Reus

5'50 m.—3'50 t.

De Reus á Vimbodí

1'28 t. cotxes de 2.ª y 3.^a

De Vimbodí á Reus

9'53 m. cotxes de 2.ª y 3.^a

De Tarragona á Valencia

9'30 m. y 11'30 n.

De Valencia á Tarragona

11' m. y 6'30 t.

ADMINISTRACIÓ DE CORREUS-REUS

Horas d' arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS

De Tarragona, 8'30 m.
De Barcelona (per Tarragona) 8'80 m.

De id. directe 10'30 t.
De id. id. 11'30 t.
De id. ab la correspondencia extranjera (per Picamoixons y descendent de Lleyda) 7'30 t.
De Madrid y Zaragoza 9'30 n.
De Lleyda y Huesca 7'80 n.

NOTA: Los correos para Filipinas sortiran de Barcelona lo 7 y 21 de Novembre y 15 y 19 de Desembre del corrent any. Los de Cuba surten d'aquesta Administració lo 7, 17 y 27 de cada mes, correo ordinari.

Altra.—Dev tenirse present que tots los vapors que conduheixen tropas de refors á Cuba, portant també correo.

SORTIDAS

Pera Barcelona á las 5'00 m.
Pera id. á las 2'00 t.
Pera Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens á m.
Pera id. id. id. (per idem) á las 2'00 t.
Pera Tarragona, directe á las 7'00 n.
Pera Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarrassa y sas líneas á las 8'00 m.
Pera Madrid, Saragossa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura á las 4'00 t.
Los pobles servits per peatens á las 9'00 m.

NOTA: A la correspondencia dirigida á Teruel, Andalucía y Extremadura, que 's deposita en los busson després de la sortida del correo de Madrid, se li dona sortida á las 7 de la nit per Tarragona.

PERA ADOB DE TOTAS LAS CULLITAS Y CULTIUS

INDISPENSABLE Y DE EXCELENTS RENDIMENTS

LO COMBINAT EMPLEO DE LAS

ESCORIAS THOMAS

COM ADOB FOSFATAT

SALES DE STASSFURT

COM ADOB POTASSICH

EN LAS FORMAS DE

GARANTIZADAS PURAS

SOLUBLES AL CITRAT

SULFAT DE POTASSA, CLORURO DE POTASSA

SALS CALZINADAS RICAS EN SULFAT DE POTASSA,

KAINITA, ETC.

Lo més econòmic, lo més efíca, lo més durader

balx garantía del Sindicat de ventas de STASSFURT.

NITRAT DE SOSA

ADOB AZOAT

DE GRADUACIÓ GARANTIDA DE 15 1/2 A 16 0/10 AZOE Y D' EFECTES RAPITS Y SEGURS

Dirigirse pera prospectes é informes sobre l' emple

A D. OTTO MEDEM.-VALENCIA

ESCORIAS THOMAS
Véigse l'annua de la quarta plana.
Escriu á casa GARDNER, carrer de Vila
Bor) 13

SECCIO RELIGIOSA
Sant d'any...
PARTICIPA DE SANT FRANCESC
Desta de des curats de 8 del m...
Llibre de...
Cap...
Ramon...
Pan...
Cap...
Llibre de...
que...

SECCIO RELIGIOSA
Sant d'any...
PARTICIPA DE SANT FRANCESC
Desta de des curats de 8 del m...
Llibre de...
que...